

Škola bez bariér funguje

1.2.2010 / Literární noviny

Michal Pavelka se narodil s těžkým handicapem – spinální atrofií. Jedná se o nevléčitelnou nemoc, která zastaví vývoj svalové hmoty a zablokuje nervové impulzy. Neexistuje na ni žádný lék, pouze podpůrná léčba. Tato nemoc Michalovi téměř znemožňovala pohyb, navíc nutně potřeboval k životu ventilaci plic, která mu usnadňovala dýchání a fungovala jako pojistka proti nočním výpadkům dechu. Už při zápisu do první třídy rodiče zvažovali, zda syna nenechat alespoň o rok déle doma, přímo při zápisu je ale učitelé Základní školy Integra ve Vsetíně přesvědčili, že by to byla škoda, protože Michal je na svůj věk mimořádně nadaný. V sedmi letech uměl surfovat na internetu a v devíti se ve firmě svého otce sám naučil pracovat ve 3D CAD.

Průkopník na vozíku

Michal úspěšně skončil základní školu a později i průmyslovku se zaměřením na výpočetní techniku. Díky příspěvku sponzorů a města si mohl koupit notebook, na kterém dělal všechny úlohy do školy, včetně technických výkresů a zpráv. Přesto, že už nebyl schopen si notebook sám zapnout, ukončil středoškolské studium se skvělými výsledky a zapsal se na Technologickou fakultu Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně na obor procesní inženýrství. Studovat už mohl jenom díky pomoci osobní asistentky. Přesto jako první ze studijní skupiny složil všechny zkoušky a ukončil ročník s vyznamenáním.

Michal byl svým způsobem průkopníkem. Jako první dítě s tak rozsáhlým tělesným postižením v Moravskoslezském kraji nastoupil do školy mezi zdravé vrstevníky, jako první na elektrickém vozíku vystudoval průmyslovku a byl i prvním handicapovaným studentem s tak těžkým postižením na Univerzitě Tomáše Bati. Prošlapával cestičku ostatním. Pokud škola zvládla zajistit, aby se účastnil výuky on, v budoucnu zvládne výuku vozičkářů bez problémů.

Michal Pavelka loni v červenci, ve věku dvaceti let, svůj statečný boj prohrál. Jeho počítač zapojený do světové výpočetní sítě World Community Grid, která pracuje formou distribuovaných výpočtů, však zůstal zapnutý. Michal se tak i po své smrti podílí na výpočtech na světové síti.

Ocenění za pomoc

Michal Pavelka byl jedním z mnoha zdravotně postižených studentů, jimž při studiu finančně pomáhal stipendijní Fond vzdělání založený Výborem dobré vůle – Nadací Olgy Havlové a financovaný Československou obchodní bankou. Kromě stipendií se ČSOB snaží pro studenty na vozíku, nad nimiž drží ochrannou ruku, zajistit konkrétní patrony, kteří se s nimi pravidelně osobně setkávají a podle konkrétních zkušeností a požadavků se pokoušejí přizpůsobit jim pomoc přímo na tělo.

V soutěži Nadace Olgy Havlové s názvem Škola bez bariér byla Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně za individuální přístup k Michalu Pavelkovi udělena zvláštní cena. V odůvodnění se

uvádí, že umožnění studia pomohlo být Michalovi nejen v kontaktu s lidmi, ale také se zapojit do vědeckých výzkumů prostřednictvím distribuovaných výpočtů. Hlavní cenu soutěže Škola bez bariér získala Masarykova univerzita v Brně, která založila Středisko pro pomoc studentům se specifickými nároky již v roce 2000, a od té doby zajišťuje praktický servis osobám s postižením, kterých bylo v akademickém roce 2008/2009 úctyhodných 296.

„Univerzita je si vědoma skutečnosti, že v jejích studijních programech je v současné době zapojena většina české vysokoškolské populace s postižením a že počet studentů především se smyslovým postižením v jejích řadách výrazně převyšuje evropský průměr,“ říká prof. Ing. Antonín Slaný, prorektor Masarykovy univerzity pro vzdělávací činnost.

Cenu za nejlepší projekt obdržela Metropolitní univerzita Praha za komplexní program, který zahrnuje bezbariérové studium a ubytování, profesní poradenství nebo studium v zahraničí. Na zmíněné škole studuje v současné době 66 studentů se zdravotním postižením.

Hanebně malý plat

Ne všichni handicapovaní studenti mají ovšem to štěstí, že se dostanou na dosah některé z uvedených nadací, ačkoli je třeba zdůraznit, že obecně se péče o fyzicky, psychicky, nebo sociálně handicapované žáky a studenty v České republice v poslední době zásadním způsobem zlepšila v souvislosti s ustavením institutu asistenta pedagoga. Činnost pedagogických asistentů je přijímána nadmíru pozitivně, problémem však zůstává směšně nízký plat a skutečnost, že zdaleka ne všichni ředitelé škol jsou schopni či ochotni ke složitému úřednímu postupu, který přidělení dotace předchází. Najít peníze na plat asistentů přímo z beztak přetížených rozpočtů škol je ve většině případů nad jejich síly.

„Mám nyní ve třídě autistické dítě, které má pedagogickou asistentku. Je to naše Ája, mladá slečna, která je pro třídu požehnáním,“ napsal do LtN učitel základní školy v jihočeských Vodňanech Zdeněk Brom. „Jako učitel připravuji a vedu výuku, hodnotím atd. Ája se věnuje Dádovi, to je onen autista, ale ve volné chvíli poradí a pomůže každému dítěti, které o to požádá.“ Zdeněk Brom ovšem zároveň podotýká, že plat asistentky je za práci, kterou vykoná, hanebně malý. „Pokud bych mohl ministerstvu školství něco doporučit, pak do každé třídy asistenta,“ vzkazuje do Prahy.

Málokdo si uvědomuje všechny překážky, které musejí překonat zdravotně handicapovaní studenti. Aby se jim lépe studovalo, vznikla iniciativa Škola bez bariér.

Téma pedagogických asistentů je na mnoha školách živě diskutováno. Rádi bychom pro další rozšíření této diskuze poskytli také prostor v Literárních novinách. Vyzýváme proto učitele, asistenty a všechny, kdo mají k tomuto (i jakémukoli jinému) pedagogickému tématu co říci, aby nám napsali do redakce.

Autor: Aleš BLUMA